

ÉVES BESZÁMOLÓ JELENTÉS

2005. július 15. - 2006. július 15.

RÓMA

DR. PÁNCZÉL MÁRIA

tudományos és technológiai (TÉT) attasé

1. Olaszország K+F és innovációs rendszerének fő jellemzői

A politikai és gazdasági környezet

Harmadik beszámolási időszakom alatt az olasz belpolitika legfontosabb eseménye az idén tavasszal lezajlott törvényhozási választásokat megelőző választási kampány, majd a 2006. április 9. –10. i. szavazást követő kormányváltás volt. Az öt évig hatalmon lévő, Silvio Berlusconi vezette jobb-közép koalíció felett igen szoros versenyben győzedelmeskedett Romano Prodi bal-közép koalíciója, amely május második felében átvette az ország kormányzását. Az új kormány első intézkedései közé tartozott egy gazdasági liberalizációs csomag elfogadása a belső piaci verseny fokozása érdekében.

A tavaly stagnáló olasz gazdaság 2006-ra magához tért: szerény növekedés és egyensúlyjavulás jeleit mutatja. Ezek fő forrása a belső kereslet élénkülése, amelyet a termelő vállalatok visszatérő pozitív bizalmi indexe is alátámaszt. A korábbi hivatalos becslések szerint a 2006-os GDP-növekedés 1,5% lesz, amit azonban egyes szakértői vélemények szerint akár +0,5%-kal is megemelhet az olasz labdarúgó VB győzelem nyomán felélénkülő pozitív ország-kép. Az export bővülése – az erős euró és a magas kőolajárak ellenére is – 5%-osra prognosztizálható. A deficit idén valamivel a GDP 4%-a fölött lesz. A kormány által július elején kidolgozott 2007 – 2011-es gazdasági és pénzügyi terv a közkiadások 80%-át kitevő nyugdíjrendszer, egészségbiztosítás, közigazgatás és önkormányzati rendszer reformját irányozza elő. Ennek eredményeként az ambiciózus tervek szerint a növekedés 2011-re 1,7%-ra emelkedik, a deficit 0,15%-ra csökken, a jelenlegi 107,7%-os államadósság pedig 99,7%-ra zsugorodik. A világgazdasági porondon a G8 országok eddig hatodik legerősebb gazdaságával rendelkező Itáliát 2005. decemberében megelőzte Kína, (amely hazai össztermék tekintetében egyébként most júliusra már Nagy-Britanniát is lehaladta).

1.1 Az olasz K+F+I politika fő ismérvei

A 2006. május végén létrejött új kormányzati struktúrában kettébontották az eddigi Közoktatási, Felsőoktatási és Kutatási Minisztériumot egy-egy önálló Közoktatási Minisztériumra, illetve Felsőoktatási és Kutatási Minisztériumra, amely utóbbi élére Fabio Mussit, a Baloldali Demokraták (Ds) politikusát nevezték ki. A társadalomtudományi kutatói múlttal rendelkező Mussi előbb az Olasz Kommunista Párt, majd a Ds kulturális és sajtóügyeivel foglalkozott, az elmúlt ciklusban pedig a képviselőház alelnöke volt. A tárca nélküli miniszteri posztok közül az eddigi innovációs és technológiai összevonták a közszolgálatival, és az új közszolgálati innovációs miniszter Luigi Nicolais lett. Nicolais a nápolyi egyetem professzora, a Campania-i anyagtudományi technológiai körzet korábbi vezetője. A vállalati innováció támogatása szempontjából kulcsfontosságú még a korábbi Termelő Tevékenységek Minisztériumából a külkereskedelem leválasztása után létrehozott Gazdaságfejlesztési Minisztérium, amelyet a korábban ipari miniszterként már működő Pierluigi Bersani vezet.

Az olasz tudomány-, technológia- és innováció-politika új prioritásaira és hangsúlyeltolódásaira egyelőre a kormány-program, és a Mussi miniszter július eleji képviselőházi és szenátusi meghallgatásán elhangzottak adnak legfőképpen támpontot.

A Prodi – kormány programjának K+F+I politikai céljai az alábbiakban foglalhatóak össze:
Az Olaszország előtt álló kihívás lényege az ismeretek, a tudás középpontba helyezése a politikában, a gazdaságban és a társadalomban. A jelenlegi olasz felsőoktatás és kutatás – számos kiválósági szigete ellenére – komoly problémákkal küzd: alulfinanszírozott, nem rendelkezik az önkorrekciót elősegítő autonóm irányító struktúrákkal, fejletlen az értékelési rendszere, nem eléggé nyitott a fiatal tehetségek irányába, az intézményeiben gyenge a meritokrácia, a kutatási eredmények gyakorlati hasznosítása pedig korlátozott és kevésbé dinamikus.

Az új kormány e negatív tendenciák megfordítását az olasz felsőoktatási és kutatási rendszer európai integrációjának felgyorsításával, a belső és külső egyensúlyzavarok felszámolásával, és a már létrejött legjobb gyakorlatok elterjesztésével szándékozik elősegíteni.

Az ehhez szükséges reformok stratégiai céljai a következők:

- Az olasz egyetemi modell tökéletesítése az oktatás és a kutatás szorosabb integrációja révén,
- A minőség és a kiválóság előmozdítása az egyetemeken és a kutatóhelyeken a folyamatos és hatékony értékelés segítségével,
- A nemzetközi kapcsolatok erősítése a kutatás minden területén, kutató-hálózatok kialakítása, valamint az oktatói, kutatói és hallgatói mobilitás bátorítása révén,
- Az műszaki általános műveltségi szint emelése a helyi és globális fejlődéssel integrált innováció felgyorsítása érdekében.

E stratégiai célok megvalósításához a következő prioritásokat fogalmazta meg a kormány:

1. A felsőoktatási és kutatási kiadások növelése
2. A fiatal egyetemi oktatói és kutatói létszám növelése
3. A tehetség-gondozás erősítése az egyetemen, a kutatásban és a szakmai előmenetelben
4. A kutatói kíváncsiság vezérelte „szabad” kutatások támogatása minden tudományterületen
5. A diplomások számának növelése különösen a természettudományos – műszaki területen
6. A doktori iskolát végzettek létszámának emelése
7. Új képzési és kutatási formák bevezetése
8. A tanárképzés keretében az egyetemek és az iskolák kapcsolatának erősítése
9. Az egyetemek és kutatóintézetek felelős autonómiájának elősegítése
10. Az egyetemek és kutatóintézetek közötti integráció bátorítása
11. A köz-magán együttműködés ösztönzése a technológia-transzferben.

A fenti prioritások eléréséhez a kormány több konkrét akciótervet dolgoz ki. Ezek területei:

- A felsőoktatási tantervek tartalmi kérdései
- A tanuláshoz való jog, hallgatói jogok
- Az oktatók és kutatók felvétele és előmenetele
- Az egyetemek felügyelete
- A tudományos kutatás és a technológiai innováció.

A K+F+I akcióterv fő elemei:

1. A természettudományi és műszaki képzési kínálat bővítése Bachelor-, Master- és doktori szinten is.
2. Az egyetemek, kutatóintézetek és vállalatok közötti technológia-transzfer támogatása regionális ügynökségek révén.
3. Az alapkutatások támogatása projekt-finanszírozással és az értékelt kutatói teljesítmények alapján
4. Kiválósági hálózatok létrehozása a legjobb köz- és magánlaboratóriumok bevonásával, kiszámítható finanszírozású, hosszú távú projektek megvalósítására.
5. Az ipari kutatás erősítése automatikus vállalati adókedvezmények bevezetésével a kutatási tevékenységgel és a kutatási személyzet alkalmazásával kapcsolatos költségekre.

1. 2. Az olasz K+F+I rendszere, intézményi-finanszírozási struktúrái és jogi keretei

Olaszországban két eltérő szerveződésű innovációs rendszer él együtt. Az egyikben kisvállalatok versenyeznek és kooperálnak helyi szinten, legtöbbször azonos képzési, társadalmi és kulturális közegbe ágyazva. A másik – az országos K+F rendszer – esetén nagyvállalatok, új kis high-tech cégek, nagy állami kutatóintézetek, egyetemek valamint a központi és tartományi kormányzatok működnek együtt egy összetett kapcsolatrendszerben.

A nemzeti kutatási rendszer a tudományos és technológiai kompetenciák gazdag tárházát kínálja 77 egyeteme révén, amelyek egyre intenzívebb kapcsolatokat alakítanak ki a vállalati szférával. Ehhez járul az állami kutatóintézetek kínálata, amelyek közül a legjelentősebbek: a CNR (Nemzeti Kutatási Tanács) 110 kutatóintézetből álló hálózatával, az ENEA (Az Új Technológiák, az Energia és a Környezet Ügynöksége), az INFN (az Országos Nukleáris Fizikai Kutatóintézet), az ASI (Olasz Űrügynökség) és az IIT (Olasz Technológiai Intézet). Emellett az ország legnagyobb vállalatai is jelentős alkalmazott- és ipari kutatást-fejlesztést végző kutatóközpontokat működtetnek.

Az új olasz kormány az előző pontban ismertetett, TÉT politikai akcióterve megvalósítása keretében a következő változásokat tervezi az innovációs rendszerben:

Intézményi-, jogi keretek:

1. Független értékelő ügynökség létrehozása az egyetemi oktatás és a kutatás színvonalának, a kutatóhelyek hatékony menedzselésének, valamint az oktatói és kutatói teljesítmények objektív mérésére
2. Új törvény a felelős egyetemi autonómiáról
3. A tanuláshoz való jog felülvizsgálata az esélyegyenlőség érdekében
4. Országos kutatás-nyilvántartási rendszer létrehozása
5. Országos adatbázis felállítása az oktatói és kutatói álláshelyek egységes meghirdetésére
6. A doktori iskolát végzettekkel kapcsolatos kereslet-kínálati portál működtetése.

Irányítás, felügyelet:

1. Az új Felsőoktatási és Kutatási Minisztérium átszervezése a stratégiai tervezési és irányítási funkciók megerősítésével, valamint a kutatás-finanszírozás kiszervezésével független ügynökségbe
2. Egyetlen, egységes képviseleti szervezet felállítása az egyetemek és kutatóintézetek számára
3. Az egyetemek belső irányítási formájának felülvizsgálata az érdekeltekkel történő széleskörű konzultáció alapján.

Finanszírozás:

1. Elegendő költségvetési hányad biztosítása „szabad” kutatásokra
2. Megfelelő mechanizmus kidolgozása a központi kiadásnövelések elosztására és az intézményekbe való eljuttatására
3. Az intézményi alaptevékenységek megbízható, hosszú távú finanszírozásának biztosítása, amelyhez többlet forrás az értékelések alapján jár majd.

Összességében a kormány egy olyan emberi- és anyagi erőforrás növelő tervet kíván végrehajtani, amely lehetővé teszi, hogy a kormányzati ciklus végére, 2011-re az olasz K+F kiadások a jelenlegi 1,1%-ról a GDP 2%-ára emelkedjenek.

1. 3. A vállalati K+F és a kutatási eredmények piaci hasznosítása

Az Olasz Statisztikai Hivatal legutóbbi, 2005. októberében publikált adatai szerint a teljes nemzeti K+F kiadás 2003-ban a GDP 1,14%-kát érte el, abszolút értékben pedig közel 15 mld eurót tett ki. Az ennek megfelelő K+F tevékenység 47,3%-a zajlott a vállalatoknál, ahol 2004-ben 7,5%-os, 2005-ben 5%-os K+F kiadás-növekedés becsülhető. Az ipari K+F kiadások 72,7%-a az 500 főnél többet foglalkoztató nagyvállalatoké, miközben az 50 főnél kevesebb alkalmazottal bíró kisvállalatok részesedése csak 5,1%.

A Fortune szaklap idei top 500-as vállalati világranglistáján 10 olasz cég szerepel, de közülük csak 2 iparvállalat: a FIAT és a Finmeccanica, 2 energia-elosztó cég (Eni, Enel) a többi szolgáltató (Generali, Telecom Italia, Unicredit, Poste Spa, Banca Intesa és San Paolo). 2004-ben a világ legtöbbet K+F-re fordító 150 cége közé 3 olasz került be: a FIAT (járműgyártás), a Finmeccanica (hadiipar, légi- és űrtechnológiák) és az IFI (vendéglátó ipari berendezések).

Az olasz vállalatok átlagos innovációs kiadásai az alábbi szerkezetet mutatják: belső K+F kiadások 29%, külső K+F megbízások 6%, gép- és berendezés vásárlás 50%, szabadalom- és licencvásárlás 4%, új termék marketing 4%, ipari formatervezés 4% és képzés 3%. Az olasz ipart főként az alacsony- és közepes technológiájú iparágakban (élelmiszer-, textil-, ruházati-, cipő-, bútor- és gépipar) termelő, erősen specializálódott kisvállalatok jellemzik. Az olasz kkv-k által követett innovációs modell, döntően az inkrementális innováción alapul. Legtöbbjüknek nincsenek meg a belső technológiai, emberi- és pénzügyi erőforrásai egy kockázatos K+F projekt kivitelezéséhez. Ezért szükségük van külső kutatási és technológiai szolgáltatásokra, valamint ezek igénybevételéhez állami támogatásra is nemzetközi versenyképességük megőrzéséhez.

Olaszországban közel 300 innovációs és technológiai transzfer központ működik, amelyeket vállalkozói szövetségek, kereskedelmi kamarák vagy helyi önkormányzatok tartanak fenn. Főként tájékoztató, oktató és műszaki tanácsadó szolgáltatásaik erősen eltérőek helyi szinten, ami az előnyök mellett az innovációs lehetőségek területi szétaprózottságát is eredményezi. A legfontosabb innovációs központok az ágazati szolgáltató központok, a tudományos és technológiai parkok, a helyi fejlesztési ügynökségek, illetve a kereskedelmi kamara szakosodott irodái.

A K+F eredmények piaci hasznosítása területén az olasz állami kutatóhelyek egyre nagyobb erőfeszítéseket testnek. Az egyetemek számára a 2007.- 2009.-es felsőoktatási tervtörvény előírja az Ipari kapcsolati Irodák (Industrial Liaison Office) felállítását. Ebben az Egyetemi Kutatáshasznosítási Hálózat (NetVal) is segíti a felsőoktatási intézményeket. Az olasz egyetemek kutatáshasznosítási tevékenységének megélénkülése nyomán 2002. novemberében alakult meg 26 intézménnyel a NetVal, amelynek ma már 47 egyetem tagja. Ezek együttesen az olasz egyetemi hallgatók 72%-kát, és az oktatói kar 75%-kát adják. A hozzájuk tartozó technológiai transzfer irodák (tti) profilja, a szellemi tulajdonjogok kezelésétől, a kutatási- és licenc-szerződésektől, a tanácsadási és szolgáltatási tevékenységtől, a spin-off és start-up cégek támogatásáig és a technológia transzfert segítő aktivitásokig terjed.

A NetVal tapasztalatai alapján az olasz egyetemek három csoportja rajzolódik ki a kutatáshasznosítás szempontjából:

1. Egy állandóan növekvő kisebbség mind szervezet, mind humánerőforrás tekintetében jól bejártott, stabil tti-vel rendelkezik, ahol a szellemi tulajdonjogok folyamatos védelme és hasznosítása zajlik.
2. A többség már elkötelezte magát a kutatáshasznosítás kiemelt kezelése mellett, de az irodák felállítása éppen, hogy megtörtént, még korlátozott anyagi és emberi erőforrásokkal, és egyelőre kiforrott profil és tapasztalat nélkül.
3. Végül egy csökkenő kis csoport, bár érdeklődik a téma iránt, de belső szervezeti sajátosságai és profilja még nem teszik lehetővé egy iroda felállításával kapcsolatos döntés meghozatalát. E csoport tagjai idővel, fokozatosan átkerülnek a 2. csoportba.

A kutatóintézetek közül a CNR (Nemzeti Kutatási Tanács) reformja során még hangsúlyosabbá vált kutatáshasznosítási tevékenysége, amelyet az iparvállalatokkal közös szervezetek (konzorciumok, cégek, alapítványok), spin-off cégek alapítása és a saját szellemi tulajdonnal való megfelelő gazdálkodás révén érnek el. A Gazdasági Minisztérium Iparfejlesztési Intézete rendszeresen szervez kutatáshasznosítási tanfolyamokat az érdeklődő szakemberek számára.

A legösszetettebb olasz megközelítés a K+F eredmények piaci hasznosítása tekintetében a regionális, tematikus technológiai körzetek kialakítása. A tavalyi jelentésben ismertett 11 körzet létrehozása után, az alábbi újak létesítése van napirenden:

Toscana	-ICT & Biztonság	Basilicata	-Hidrogeológia
Umbria	-Anyagtudományok	Calabria	-Logisztika
Abruzzo	-Élelmiszerbiztonság		-Kulturális javak
Molise	-Élelmiszeripar	Sardegna	-Egészségügy
Puglia	-Biotechnológia	Sicilia	-Agro-bio és halászat
	-Mechatronika		-Tengeri szállítás.
	-High-tech (nano, bio, info)		

1. 4. Jelentősebb események a K+F+I területén

A beszámolási időszak legfontosabb Tét vonatkozású eseményei Itáliában:

2005. augusztus:

- A Calabria-i logisztikai és a kulturális javak megőrzését szolgáló, műemlékvédelmi technológiai körzet megalakítása

2005. október:

- A kormány Innovációs, Növekedési és Foglalkoztatási Programjának elfogadása a lisszaboni célok megvalósítása érdekében

2005. október - november:

- Tudományos fesztivál - Genova

2005. december:

- A Toscana-i ICT & Biztonsági technológiai körzet felavatása

2006. február:

- A 2005-2007-es Nemzeti Kutatási Program ipari K+F pályázatának eredményhirdetése: 12 prioritási területen 196 kutatási konzorcium nyert el összesen 1,1 mld euró támogatást.
- A 2006-2008-as Nemzeti Úrkutatási Terv jóváhagyása 2,5 mld euró költségvetéssel, amelyet főként a Kutatási, az Egészségügyi és a Védelmi Minisztérium biztosít. A legfőbb kutatási témák a Föld-megfigyelés, az űrbeli szállítás, egészségügy, távközlés és műholdas navigáció.
- Az InnovAction nemzetközi innovációs kiállítás megrendezése Udinében.

2006. március:

- A Confindustria 2. országos innovációs vitanapja Rómában
- A XVI. Országos tudományos-ismeretterjesztő hét megrendezése
- A „Biotechnológiák az EU 7. Kp.-ban” című országos konferencia Messinában

2006. május:

- Az új Felsőoktatási és Kutatási Minisztérium megalakulása, Mussi miniszter első részvétele az EU Versenyképességi Tanács ülésén
- A „Nanotechnológiák az EU 7. Kp.-ban” országos konferencia Torinó

2006. június:

- Az „Európai Kutatási Tanács” című országos konferencia - Bologna

2006. július:

- Olasz embrionális őssejt-kutatók nyílt levele Prodi miniszterelnökhöz
- IV. Euro-mediterrán Laboratórium, Milánó

A közeljövő legrangosabbnak ígérkező Tét eseményei: 2006. szeptemberében a Confindustria országos kutatási vitanapja az EU kutatási biztosa részvételével, és a 2007-ben, Triesztben olasz részről az UNESCO-val közösen megrendezendő Világforum az oktatás, kutatás és innováció jövőjéről. (Ennek elfogadása a 2006. július közepén rendezett szentpétervári G8 csúcstalálkozón történt.)

1. 5. Olaszország kétoldalú és multilaterális Tét kapcsolatai

A hagyományos kétoldalú kormányközi Tét egyezmények végrehajtásának felelőse az olasz Külügyminisztérium, amely összesen 44, tudományos elemeket is tartalmazó egyezményt, illetve érvényben lévő mobilitási munkatervet gondoz. Az elmúlt két év során ezek bázisán az olasz Kutatási Minisztérium új típusú kétoldalú Tét kapcsolatok kialakítását is szorgalmazta legfontosabbnak ítélt stratégiai partnereivel: ennek lényege, hogy a hagyományos kutatói mobilitási programok mellé strukturáltabb, fókuszáltabb és speciálisan finanszírozott együttműködési formákat indítottak el az intézményközi kooperációk révén. A stratégiai partnerek után az elmúlt egy év során az előző kutatási miniszter által aláírt új megállapodások a következő országokkal kerültek megkötésre: Jordánia, Pakisztán, Egyesült Arab Emírátsok, Katar és Argentína.

Rendkívül érdekes, újszerű kezdeményezést indított útjára nemrégiben az Amerikai Egyesült Államok üzletemberi múlttal rendelkező római nagykövete, Ronald P. Spogli „Partnership for growth” néven. A speciális amerikai-olasz együttműködés célja a sikeres gazdasági növekedést serkentő amerikai gyakorlati példák megismertetése partnereikkel az olasz gazdaságban rejlő lehetőségek jobb kiaknázása érdekében. Az először tanulmányozandó konkrét témák a K+F, a kockázati tőke és a szellemi tulajdonjogok lesznek, amelyek terén az együttműködésbe egyetemeket, amerikai és olasz üzletembereket, politikusokat, közgazdászokat, újságírókat és NGO-kat is be kívánnak vonni.

Olaszország részvételét a multilaterális Tét együttműködésekben a Külügyminisztérium és a Kutatási Minisztérium koordinálja. Ez kiterjed többek között az ENSZ (UNESCO, FAO), a NATO, az ESO, a CERN, az IAEA, az EMBC, az EMBL, az ICTP, az IIAS, az EUREKA és a COST keretében kifejtett olasz aktivitásra is. Külön figyelmet fordítanak a triezsti Area Science Parkban működő nemzetközi K+F szervezetek: az ICTP, az ICGB, az ICS, a TWAS, az IAP és a SISSA munkájának támogatására. Szintén Triesztben található a Közép-Európai Kezdeményezés Tét- munkacsoportja is.

Olaszország aktívan kivette a részét a 2006. július közepén, Szentpéterváron rendezett G8 csúcstalálkozó előkészítésében az energiabiztonság, a fertőző betegségek elleni küzdelem és az oktatás területén megfogalmazott javaslataival. Ilyen az international partnership on bioenergy (biomassza, etilalkohol), az advanced market commitment (a kevésbé fizetőképes fejlődő országok piaca számára kifejlesztendő vakcinák K+F költségeinek biztosítására) és az oktatás területén többek között az iskolai végzettségek kölcsönös elismerésének kezdeményezése. Konkrét olasz felajánlás az is, hogy egy év múlva Triesztben az Unesco-val közösen - a XXI. század kihívásainak áttekintésére - Oktatási, Kutatási és Innovációs Világfórumot rendezzenek.

2. Olaszország kapcsolata az EU-val a kutatás-fejlesztés-innováció területén

2. 1. Részvétel a 6. Keretprogramban és a 7. Keretprogram előkészítésében

Olaszország a jelenlegi EU költségvetésben Németország, valamint Franciaország után az Európai Unió harmadik legjelentősebb nettó befizetője és egyben az Európai Közösség alapító tagja. Ennek szellemében 2007-ben méltóan szándékoznak megünnepelni a Római Szerződés aláírásának 50. évfordulóját.

Az előző olasz kutatási kormányzat is kiemelt jelentőséget tulajdonított az olasz részvételnek az EU 6. keretprogramjában, és ehhez egy hatékony információközvetítő hálózattal nyújtott segítséget az érdekelteknek. A legutóbbi összegzések szerint az 1., 2., 3., 4. és 6. tematikus prioritás területén az olaszok által beadott pályázatok száma csak kevéssel maradt el a német és brit javaslatokétól. Ez az eredmény kielégítő, főleg, ha figyelembe vesszük, hogy az olasz kutatók száma kb. feleannyi, mint a másik két országban. Az integrált projekteknél az olasz kutatócsoportok részvétele a 3. helyen van Németország és Franciaország után. 66 jóváhagyott kiválósági hálózatban vesznek részt olasz kutatók. A nyertes olasz kutatócsoportok 34%-a az egyetemeken, 27%-a az állami és magán kutatóintézetekben, 12%-a a kis-és közepes vállalatoknál és 12%-a a nagyvállalatoknál dolgozik.

Összességében a beadott pályázatok 55%-ában van olasz részvétel, 14%-ukban olasz koordinátor szerepel. Az átlagos sikerarány 13%-os a koordináció és 19%-os a részvétel esetén. Az olasz koordináció leginkább az innováció, a biotechnológiák és a fenntartható fejlődés területén erős. A 9,2%-os olasz pénzügyi visszatérülés /9,95% az EU 25-ökre vetítve/ a negyedik helyet jelenti Németország, Nagy-Britannia és Franciaország után. A legnagyobb %-os visszatérülés az innováció, a nanotechnológiák és a NEST/SSP területén tapasztalható, ezt követi az előző Kp-nál némileg szerényebb mértékben az ICT. A legnagyobb ipari részvétel a kkv-k 2., 3., és 4. specifikus aktivitásában tapasztalható. Az olasz régiók közül legnagyobb arányban Lombardia és Lazio vett részt a 6. Kp-ban.

Olaszország hivatalos képviselői és tudományos közössége révén is aktívan kivette a részét a 7. Kp. kialakításával kapcsolatos munkálatokban, és a kirajzolódó új keretprogram legfőbb jellemzőit igyekeztek a hazai kutatókkal is minél jobban megismertetni. Ezt szolgálta az Olasz Rektori Konferencia (CRUI) 8 rendezvényből álló, országjáró sorozata a 7. Kp. legfőbb aspektusainak ismertetésére az EU ITRE Bizottsága olasz tagjainak segítségével. Az új olasz kutatási miniszter eddig két lényeges kérdésben tért el elődje EU politikájától: visszavonta Olaszország részvételét az embrionális őssejt-kutatásokat ellenző kisebbségi etikai csoporttól, és az előző kormányzat elutasító magatartásával szemben üdvözölte az alapkutatások jelentőségének növekedését és az Európai Kutatási Tanács felállítását.

Az olasz Rektori Konferencia 2006. júniusában már egy olyan 25 szakértőből álló munkacsoport első ülését is megszervezte, amely a 8. Kp (2014 –2020) előkészítésében követendő legkedvezőbb olasz stratégia kialakítását és a prioritási területek azonosítását tűzte ki célul. A szakértők meg szeretnék fordítani azt a szerintük tapasztalt fokozatos marginalizálódást, amit az európai kutatási ügyekben Olaszország elszenvedett mind a 7.Kp. előkészítése, mind az Európai Kutatási Tanács két olasz tagjának kiválasztása esetében, akiket Berlin jobban támogatott, mint Róma. Az első ülésen felmerült témák között szerepel az ember-gép integráció, a szemantikus web, az új számítási technológiák, a szintetikus szervezetek kifejlesztése, a biológiai hajtóanyagok és a nanotechnológiák. Ez utóbbira fókuszál majd a következő ülés decemberben, Pisában.

2. 2. Olaszország viszonya az ERA-hoz, részvétele egyéb európai együttműködésekben

Az új olasz kormány K+F+I programjából egyértelműen kiderül, hogy elkötelezett híve az olasz kutatás erőteljesebb európai integrációjának az Európai Kutatási Térség (ERA) közös értékeinek megvalósítása mentén. Ezek: az anyagi és infrastrukturális erőforrások optimális kihasználása a kiválósági hálózatokban, a nemzeti és európai kutatások koordinálása, a vállalati K+F dinamikusabb támogatása és Európa vonzóvá tétele 3. országok kutatói számára is. Olaszország aktívan részt vesz a keretprogramon kívüli európai K+F kezdeményezések: az ESF, az ESA, a COST és az EUREKA munkájában is. Éppen 2006. július 1.-jén vette át Itália 1 évre az EUREKA soros elnöki posztját. Stratégiai újdonság, hogy az olaszok a 37 tagú szervezet munkájába be szándékozzák vonni a Mediterrán –medence többi államát is. Az együttműködések megkönnyítésére pedig egy központi projekt- és innovációs adatbázist készülnék létrehozni. Jelenleg Olaszország 80 Eureka projektben vesz részt 125 kutatóhelye révén 105 ml euró értékben. Az eddig lezárt 251 olasz részvételű projektben 628 intézmény közreműködött több mint 2 mld euró összegben. Az olasz elnökségi tapasztalatok minden bizonnyal hasznosak lesznek majd az estleges 2009 –2010-es magyar Eureka elnökség részére is.

Rendkívül fontos Olaszország számára, hogy elmaradott déli térségei az Európai Strukturális Alapokból az 1. célkitűzés keretében K+F infrastruktúra-fejlesztésre addicionális forrásokhoz juthatnak. A „Tudományos Kutatási, Technológia-fejlesztési és Felsőfokú Képzési Nemzeti Operatív Program 2000 – 2006 az 1.-es célkitűzés keretébe tartozó régiók számára” (PON) három legfőbb prioritása a vállalati K+F támogatása, a felsőoktatási és kutatási rendszer megszilárdítása és az emberi erőforrás fejlesztése. A PON teljes közkerete 1,71 mld €, amelyből 1,19 mld € EU-s és 0,52 mld € nemzeti forrásból származik. Ehhez járul újabb 0,13 mld € prémium az EU-tól a keretek 95%-ának lekötése eredményeképpen, valamint 0,15 mld € a az előző PON (1994/1999) visszafizetéseiből. Kizárólag nemzeti forrásból az olasz Tárcaközi Gazdasági Tervezési Bizottság is jóváhagyott egy 1 mld €-s felsőoktatási, kutatási és innovációs keretet az elmaradott térségek felzárkóztatásra. Tehát Dél-Olaszország, a Mezzogiorno ilyen irányú támogatására 2006-ig mintegy 3 mld € állt rendelkezésre.

3. Olasz - magyar K+F+I kapcsolatok

3. 1. A kapcsolatok intézményi rendszere és fejlesztési lehetőségeik

Magyar-olasz relációban a tudományos és technológiai együttműködés jelenleg még az 1965-ben megkötött, és 1966-ban ratifikált műszaki-tudományos kormányközi egyezmény által meghatározott keretekben folyik. Ennek bázisán született meg a 2004-2007 évekre szóló kétoldalú kormányközi Tét munkaprogram, amelynek gerincét a közös kutatási projektek alkotják. A legutóbbi, 2003. novemberi vegyes bizottsági ülésen 31 olyan kutatási projektet fogadtak el, amelyek megvalósításához a két kormány 4 éven át mobilitási támogatást nyújt, míg 2 kiemelt fontosságú projekt teljes finanszírozását az olasz fél vállalta. A projektek az orvostudományok, az informatika, a környezetvédelem, az agrártudományok, a biotechnológia, az anyagtudományok és a kulturális javak megőrzésének témakörét ölelik fel. A 2004-2007 évekre szóló kétoldalú kormányközi Tét munkaprogram eltelt két és fél évének tapasztalatai szerint sikeresen zajlik az együttműködés a 31 mobilitási projekt és 2 kiemelt fontosságú közös projekt esetében is. A munkaterv gazdája olasz részről a Külügyminisztérium, magyar részről a Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatal. A következő, 2008–2010 közötti időszakra vonatkozó pályázati kiírására várhatóan 2007 tavaszán kerül sor.

Az együttműködés korszerűbbé tétele érdekében 2003. május 21-én Rómában – a Magyar Kutatás-fejlesztési Napok keretében – írták alá a Magyar Köztársaság Kormánya és az Olasz Köztársaság Kormánya közötti tudományos és technológiai együttműködési (új) keretmegállapodást, amelynek ratifikációs folyamata magyar részről lezárult, és olasz részről is igen előrehaladott állapotban van. Az olasz Parlament a 2006. március 6.-i 117.-es törvénnyel adta meg felhatalmazását a ratifikációra. A ratifikációs okmányt Massimo D'Alema olasz külügyminiszter június végén írta alá, és várhatóan július végéig Giorgio Napolitano köztársasági elnök is ellenjegyezi azt. Ezután az olasz KüM a budapesti olasz nagykövetségen keresztül jegyzékben értesíti majd a magyar Felet az olasz ratifikációról. Amint a magyar KüM visszajelzi olasz partnerének a fenti jegyzék kézhezvételi dátumát, az új egyezmény a jelzett naptól hatályban lévőknek tekintendő.

Az új megállapodás – többek között – kiterjed a tudományos és a technológiai együttműködés meghatározó formáira és szakterületeire, magában foglalva a műszaki- és természettudományi-, valamint a társadalomtudományi kutatási tevékenységet. Elősegíti a feleknek az európai integráció részét képező programokban való közös fellépését és részvételét. A tudományos és technológiai ismeretek és tapasztalatok átadása révén növeli a nemzeti tudományos és technológiai potenciált, a tudományos eredmények gyakorlati alkalmazása révén hozzájárul a gazdaság technológiai fejlődéséhez, ezen kívül elősegíti a többoldalú és a regionális Tét együttműködéseket. Emellett sokrétűbb és korszerűbb együttműködési formákat és bővülő olasz pénzügyi támogatást tesz majd lehetővé.

Az intézményes kapcsolatok fejlesztésének dinamikus felfutását eredményezte a Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatal elnökének két olaszországi látogatása az elmúlt év során. Egy nemzetközi konferencia margóján 2006. április 5-én Boda Miklós találkozott Mario Pelosi úrral, a tárca nélküli innovációs és technológiai miniszter hivatalának vezetőjével, Rina Larizza asszonnyal az Oktatási és Kutatási Minisztérium Kutatás-fejlesztési Nemzetközi Főigazgatósága illetékes vezetőjével és Francesco Saverio De Luigi úrral, a Külügyminisztérium Kulturális Együttműködési Főigazgatósága illetékes vezetőjével.

A résztvevők megvitatták a két ország K+F politikájának és nemzeti innovációs rendszerének, valamint az európai TÉT kooperáció fejlesztésének legfontosabb kérdéseit, és szándékukat fejezték ki a magyar-olasz kapcsolatok bővítésére mind kétoldalú, mind multilaterális keretek között. Az eseménynek külön aktualitást adott a 2003. májusában aláírt új, magyar-olasz kétoldalú kormányközi TÉT egyezmény 2006. márciusi olasz parlamenti jóváhagyása, amely a jelenlegi, 2004-2007-es munkaterv lejárta után többféle és jelentősebb anyagi támogatást élvező együttműködést tesz lehetővé.

Az NKTH elnöke a közelmúltban felkereste a három, K+F szempontból legjelentősebb olasz régiót, ahol találkozott a regionális kormányok innovációs minisztereivel: 2006. április 6-án Boda Miklós Rómában tárgyalta **Lazio** kutatási- és innovációs „miniszterével”, Raffaele Ranucci úrral a regionális innováció-támogatás és az olasz technológiai körzetek kialakításának módszertanáról. Lazio tartomány innovációs ügynöksége, a Filas kapcsolatára utalva a Közép-magyarországi Innovációs Központtal, mindkét Fél készségét fejezte ki hasonló együttműködések kétoldalú támogatására.

Az NKTH elnöke 2006. május 24-én Torinóban találkozott Andrea Bairati úrral, **Piemonte** tartomány innovációért felelős „miniszterével”, majd látogatást tett a Torino Wireless technológiai körzethez tartozó Istituto Superiore Mario Boella (ISMB) és Centro Ricerche FIAT (CRF) kutatóközpontokban. 2006. május 25-én pedig Milánóban találkozott Adriano De Maio professzorral, **Lombardia** tartomány felsőoktatásért, kutatásért és innovációért felelős „miniszterével”, majd ellátogatott a Milánói Kereskedelmi Kamarába és az IFOM Alapítvány Molekuláris Onkológiai Kutatóintézetébe.

A látogatások alkalmat adtak a regionális kutatási-innovációs „miniszterek”-kel való találkozó során a helyi innováció-támogatási módszerek megismerésére és a lehetséges együttműködési területek feltárására. Egyben lehetőség nyílt az olasz fókuszálási és kritikustömeg kialakítási szándékot tükröző új technológiai körzetek: Torinóban az elsőként megalakult „Torino Wireless” ICT körzet-, Milánóban pedig a biotechnológiai körzet egy-egy kutatóhelyének felkeresésére is, ahol az olasz high-tech körzetek jellemzőinek megismerése mellett a magyar regionális tudás-központokkal való konkrét kooperáció lehetőségeit is sikerült feltárni, első lépésben a végzős egyetemi hallgatók és fiatal kutatók mobilitása terén.

3. 2. Egyetemi – akadémiai –kutatóintézeti együttműködések

A magyar-olasz tudományos együttműködés döntő hányada hagyományosan az egyetemek és kutatóintézetek között zajlik. Ezt mutatják a kormányközi TÉT munkaterv adatai is: a 33 közös projektben olasz részről 27 egyetem, 3 CNR- intézet és 3 egyéb kutatóintézet vesz részt, magyar részről pedig 17 egyetem, 10 MTA-intézet és 6 egyéb intézmény. Az olasz egyetemi partnerek 17 olasz város 18 egyeteméről kerülnek ki, jól mutatva a kapcsolatok szerteágazó jellegét. Az első helyen Milánó és Firenze áll. A magyar egyetemek közül legaktívabbak a SOTE, az ELTE, a BME, a Szegedi és a Veszprémi Egyetem. Az MTA kapcsolatai a fizikai és agrártudományi területen a legintenzívebbek ebben a munkatervben.

A munkaterv kiemelt projektjeinek egyike a Veszprémi és a milánói Bicocca Egyetem kooperációja az orvosi informatika és a táv-gyógyítás területén, a másik pedig a Siena-i Egyetem és a Szegedi Egyetem közös gyógyszerfejlesztése. Ez utóbbi keretében 2005. novemberében a második sikeres nemzetközi szemináriumra került sor Siena-ban, brit kutatók bevonásával.

Tovább bővültek az intézményközi kétoldalú TÉT kooperációk is. Jelenleg több tucat közös kutatási projekt fut, amelyeket rendszerint kiegészít a posztgraduális képzésben való együttműködés is, lehetővé téve a tehetséges fiatal kutatók bevonását. Magyar részről a legaktívabb kutatóintézetek az MTA KFKI, KKKI és a KÉKI, a felsőoktatási intézmények közül pedig a SOTE, az ELTE, a Pécsi, Szegedi és a Debreceni Egyetem és a BME (amelynek például partnere a Politecnico di Milano, a Politecnico di Torino, valamint a Bolognai-, a Modenai-, az Udinei- és a római, La Sapienza Egyetem). Új együttműködési egyezmény készül a római, La Sapienza Egyetem és a budapesti Pázmány Péter Katolikus Egyetem között.

Az MTA külön munkaterv szerint működik együtt a CNR kutatóintézeteivel, emellett kapcsolatot tart fenn a Lincei Nemzeti Akadémiával és az UNESCO-ROSTE Regionális Irodájával is. Jelenleg 22 közös kutatási projekt fut, és a következő három évre szóló együttműködési javaslatokat 2006. szeptember 15-ig lehet leadni. A két nagy szervezeten kívül eső kutatóintézetek között is folyik intézményközi kooperáció elsősorban mezőgazdasági és egészségügyi témákban.

3. 3. Vállalati és egyéb piac közeli együttműködések, befektetési tevékenység

Olaszország egyik legfontosabb partnerünk a multilaterális TÉT kapcsolatok tekintetében is, és az eddig támogatott bilaterális projektek sikeresen készítették elő közös részvételünket a COST, a piac közeli EUREKA, a NATO és az EU-s K+F pályázatokon is.

A bilaterális kapcsolatokban fontos célként merül fel együttműködés kialakítása az olasz technológiai körzetekkel, a kis-, közép- és nagyvállalati technológiai kooperáció elősegítése, az EU forrásokat is felhasználó, olasz regionális innovációs eredmények hazai adaptálása, és a 2007–2013-as EU kutatási és strukturális források közös megpályázása érdekében. Mindezen célokat is szolgálták a legmagasabb szinten Boda Miklós NKTH elnök fentebb ismertetett olaszországi tárgyalásai. A következő lépés a konkrét együttműködés kialakítása lehet a hasonló profilú magyar regionális tudás-központok és olasz technológiai körzetek között.

Olaszország a világ közvetlen külföldi befektetés /FDI / volumenének 3,5%-át, mintegy 21 mld dollárt fektetettbe külföldön 2001-ben, és ugyanabban az évben 15 mld dollár ilyen befektetést fogadott. Az olasz nettó FDI beáramlás 2003.-ban 16,4, 2004-ben 16,8, 2005-ben 13,0 mld dollár volt. Ugyanebben a periódusban a Magyarországra irányuló FDI értékei 2,1, 4,6 ill. 5,4 mld dollár voltak. A számsorokból jól látható a magyar növekedés dinamizmusa és az olasz érték stagnálása.

Olaszország hazánk harmadik-negyedik kereskedelmi partnere és az egyenlegünk hosszú idő után először 2005-ben szerény magyar aktívumot mutatott. A behozatalunk legfőbb területe a gépjárműgyártás, a kivitelünké a vegyipar volt. A befektetési tevékenység nem tartott lépést a kereskedelmi kapcsolatok felfutásával, mert abban Itália csak a hetedik-nyolcadik helyen áll, bár a létrehozott cégek számát tekintve a 4. helyet foglalja el (ami a kkv-k nagyobb aktivitását mutatja). Az olasz részről 1990 óta befektetett több mint 2 mld euró a külföldi befektetések 7%-a körül van. Az olasz tőkerészvételű cégek száma kb. 2500. A befektetések 41%-a termelési szektorokba (16% gépgyártás, 11% textil és cipőipar), 32% a pénzügyi szolgáltatásokba, 14% az energiatermelésbe és elosztásba, 6% a közlekedésbe és távközlésbe irányult.

A jelenlévő legfontosabb olasz cégek a következők: Italgas, Pirelli, AGIP, Gruppo Gala, Iveco, Enichem, Benetton, Ferrero, Gruppo Radici, Fiat Auto, Gruppo Boscolo, Mapei, Acciai Speciali Terni, Gruppo Tomaso Prioglio, Merloni TermoSanitari, Cantoni ITC, Cartiere Pigna, Gruppo Banca Intesa, Gruppo SanPaolo-IMI és Generali Assiucurazioni. Mint a felsorolásból látható, az ipari kutatási együttműködések kevésbé jellemzőek ezekre a szektorokra.

3. 4. Egyéb kapcsolatok, jelentősebb események

Olasz relációban a regionális K+F+I kapcsolatok kiépítését célszerű kiemelten szorgalmazni az elkövetkező időszakban. Itália 20 régiója a 2001-es Alkotmány-módosítás óta ugyanis önálló tartományi törvényalkotási joggal rendelkezik a kutatás, technológia-fejlesztés és innováció területén, és ezzel a jogukkal élve a régiók rendkívül aktív szerepet játszanak a helyi K+F+I bátorításában. A támogatásra a tartományi innovációs törvényben pontosan definiált prioritások mentén, egy mátrix-jellegű fejlesztés-felfogás keretében kerül sor. Erre a célra a régió részben saját anyagi erőforrásait áldozza, részben a Kutatási Minisztériummal kötött konkrét megállapodások alapján központi forrásokat kezel. Emellett még jelen vannak az olasz régiókban az EU Strukturális Alapjai társfinanszírozásával megvalósuló K+F infrastruktúrafejlesztési projektek is.

A jelenleg érvényes olasz Nemzeti Kutatási Terv kidolgozásába és végrehajtásába bevonták a régiókat, és figyelembe vették speciális adottságaikat és fejlődési lehetőségeiket az egyetemek, állami kutatóintézetek és a helyi ipar közötti együttműködés tekintetében. Ennek a kooperációnak a fókuszálás és kritikus-tömeg kialakítás szempontjából legkiemelkedőbb példái a régióként egy témában létrehozott technológiai körzetek, amelyek az adott tartomány, termelési- és K+F háttér tekintetében is legerősebb területén közös állami-regionális finanszírozásban indítanak el fejlesztést. A fejlettebb, észak- és közép-itáliai régiókban megalakult 11 körzet mellé folyik a déli körzetek – helyi viszonyoknak megfelelő – profiljának kialakítása is.

A beszámolási év kétoldalú eseményei közül az NKTH elnöki látogatások mellett kiemelendő a nagy hagyományú, és immár XII. kiadásához érkezett, 2005. október 23. és 27. között Pécsen tartott magyar-olasz spektrokémiai szimpózium környezetvédelmi és egészségügyi kutatási témákban (a XIII. szimpóziumot 2007. júniusában tervezik Bolognában) és a gyógyszerkutatási kiemelt projekt témájában Siena-ban, a szegedi kutatók aktív részvétele mellett megtartott második nemzetközi rák-gyógyászati szeminárium. Nagy közérdeklődésre tartott számot a magyar madárinfluenza vakcináról is tudósító olasz újságíró hat részes, átfogó TV riport-sorozata a magyar tudományról, amelyet nagykövetségünk szinte minden részletre kiterjedő előkészítő munkája segítségével forgattak le hazánkban.

4. A TÉT attasé tevékenysége

4. 1. Kapcsolatépítő, promóciós és forrásfeltáró tevékenység a K+F+I területén

Olaszország hazánknak TÉT diplomáciai szempontból is fontos partnere. Ezért a római TÉT attasé napi feladatai rendkívül változatosak, összetettek és szerteágazóak a tudományos és technológiai együttműködés további elősegítése területén.

Információs munka

Az olasz K+F magyarországi naprakész nyomon követhetősége érdekében rendszeresen – döntően első kézből származó – információkat terjesztettem fel hivatalos E-mail-ek, jelentések, táviratok és hírlevél-hírek formájában olyan fontos témákban, mint az olasz TÉT politika alakulása, az egyetemek és kutatóintézetek helyzete, a vállalati innováció kérdésköre, és az egyes területeken létrejövő kiválósági központok és technológiai körzetek.

Tájékoztatás, promóció

A célzott TÉT tájékoztató tevékenységem az alábbiakban foglalható össze:

- A magyar K+F konferenciák, pályázatok és ösztöndíjak felhívásainak terjesztése,
- Az otthonról kapott K+F anyagok terítése az olasz szakintézményekben, szaksajtóban,
- Előadások tartása felkérésre a magyar K+F-ről,
- A bejövő TÉT –érdeklődések szakszerű megválaszolása,
- Személyes tájékoztatás olasz K+F döntéshozóknak,
- Sajtókommunikék készítése a magyar vonatkozású TÉT eseményekről,
- Az olasz TÉT rendezvények mentén tájékoztatás a magyar tudományról,
- Új TÉT vezetők megkeresése és tájékoztatása,
- Olasz előadók felkérése magyar konferenciákra,
- A magyar tiszteletbeli konzulok képből tarása K+F ügyekben,
- A WSF olasz meghívottjai körében az esemény promóciója, olasz tudományos újságíró Magyarországra küldése.

Kapcsolatépítés

Aktívan részt vettem az olasz tudományos élet rendezvényein, és az első két évben kialakított kapcsolati kört igyekeztem bővíteni az államigazgatás, a kutatóintézetek, az egyetemek, a vállalatok, a regionális TÉT szervezetek és a Diplomáciai Testület TÉT felelősei köréből. Folyamatosan tartottam a kapcsolatot a magyar-olasz kétoldalú kormányközi projektek olasz és magyar témavezetőivel is. Kiváló munkakapcsolatot ápoltam a budapesti olasz nagykövetség TÉT attaséjával. A természettudományok és a társadalomtudományok közti interdiszciplináris területek által megkövetelt együttműködésre törekedtem a Római Magyar Akadémia tudományos igazgatóhelyettesével is.

Forrásfeltárás

Folyamatosan közvetítettem haza az olasz TÉT-pályázati, ösztöndíjas és egyéb együttműködési lehetőségeket, EU-s partnerkereséseket, és tájékoztattam az érdeklődő potenciális olasz partnereket a kétoldalú, EU-s és egyéb multilaterális TÉT kooperáció lehetőségeiről hazánkkal.

Delegációs munka

Javaslatomra és szervezésemben került sor Boda Miklós NKTH elnök észak-olaszországi útjára és római kétoldalú tárgyalásaira. Minden jelentkező, Rómába érkező TÉT delegáció munkáját a helyszínen segítettem az általuk igényelt módokon. Kiemelt rendezvény volt a 2006. január 30.-31.-én az OECD és az olasz Innovációs és Technológiai Minisztérium szervezésében Rómában megrendezett a „The Future Digital Economy: Digital Content” – című konferencia, melynek házigazdája Lucio Stanca, olasz innovációs miniszter volt. A magyar delegációt Kovács Kálmán informatikai és távközlési miniszter képviselőjében Jambrik Mihály, az IHM közigazgatási államtitkára vezette. A delegációhoz a helyszínen csatlakozott Lotz Károly, hazánk OECD nagykövete.

Tanácsadás, döntés-előkészítés

A kikerülő állami vezetők és a nagykövet részére, az ő szintjükön felmerülő K+F+I kérdésekben döntés-előkészítő dokumentumokat, ill. tárgyalási háttéranyagokat készítettem.

4. 2. A TÉT attasé részvétele a nagykövetség nem TÉT területeken folytatott tevékenységében

A beszámolási időszakban a TÉT kapcsolatokon kívül a környezetvédelmi, az informatikai és távközlési, az egészségügyi kapcsolatok ápolása, valamint a Római Magyar Akadémia elsődleges felelőssége mellett a köz- és felsőoktatási kapcsolatok nagykövetségi koordinációja is feladataim közé tartozott. Politikai területen a Latin-Amerikával és a szub-szaharai Afrikával kapcsolatos olasz külpolitikát kellett nyomon követnem. A sajtóattasé állandó helyettesítőjeként, távollétében egyike voltam a legtöbb sajtószemlét készítő munkatársaknak. Esetenként – nagyköveti döntés alapján – ifjúsági, munkaügyi, esélyegyenlőségi, non-proliferációs, kulturális, gazdasági és oktatási ügyeket is közvetlenül gondoztam.

Mindez kapcsolattartást igényelt Magyarországon az NKTH, a KüM, az MTA, a KVM, az IHM, az EüM, és az OM illetékeseivel; Olaszországban pedig a KüM, a Közoktatási, Felsőoktatási és Kutatási Minisztérium, a Környezetvédelmi Minisztérium, a Technológiai és Innovációs Miniszter Hivatala, az Egészségügyi Minisztérium, valamint a Munkaügyi és Szociális Minisztérium szakreferenseivel.

Róma, 2006. július 15.

Dr. Pánczél Mária
TÉT attasé